

Un cassó o perol

(ALDC, II, 327. Un cassó o perol)

L'enunciat es refereix a un 'recipient metàl·lic de cuina, cilíndric, per a posar-hi un líquid i escalfar-lo'. Els mots més estesos són *cassó*, al Principat; *casso*, en val. i tort.; *perol*, bal. i punts del cat. continental, i *casserola*, en ross. *Cassa* 126 (s. XIII) (potser d'una base *KATTIA 'gresol, cullera gran') té el der. *casseta* 3, 11 i potser *casset*, que també ho podria ser de *cas* (veg. mapa 207), com *cassol* 106, 128, 132, *cassoló* 134, *cassoli* 77, 148, *cassoleta* 2, 102, 124 i *cassonet* 120. El ross. *casserola* és un gal·licisme (← fr. *cacerole*) (der. *casseroleta* 4, 83); noteu en aquest dialecte el supervivent genuí de l'estrat anterior, *cassó* 6; el mot *casserola* ubicat fora d'aquesta àrea sept. podria ser autòcton, der. de *càssera* (DECat). *Casso* és un manlleu al cast. *cazo*. *Perol* és un der. de l'ant. *pèr* 'cubell' (< gal·lic

mer. *PARIO) més el suf. dim. *-ol* (< llat. *-OLU*), però podria haver-se format ja en llat. vg. *PARIOLU; és un vocable de gran diversitat semàntica ('olla', a part del val., 'caldera', 'cassola'); té der. com *perola* 118, 122 i *perolet* 71, 79, així com el dissimilat i metatètic *palonet* 87, origen dels pseudoprimitius *palon* 87 i *polon* 94, aquest per assimilació. Altres mots puntuals es refereixen a un altre recipient (*tupi* 22, 99, 109, 135, 161; *tapi* 89); *paelló* 23, 42 o *paelleta* 160, 162; *putxero* 157 (← cast.); *ansat* 22, 36, 37, 43, 55, referit a l'ansa d'aquest recipient; *pot* 55, 60, 105, 112, 185, a voltes amb determinat (*pot amb mànec* 72); *sanxa* 87, der. d'una base indoeuropea *SANTICA (veg. benasquès *sanxa* "jarra para ordeñar"; veg. BALLARÍN, 1978); a estris per a servir una menja líquida, *cutxaron* 59 (← cast.), *llossa* 98, *sacador* 174 (← cast.); a la funció de 'escalfar', *calfadoreta* 163, dim. de *calfadora*. *Perol* i *cassó* són mots normatius.

